

Mythologia, Venise, 1567 - VI, 20 : De Titanibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[77\] : De Titanibus](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VI

[Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 20 : De Titanibus](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 21 : Des Titans](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 20 : Des Titans](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - VI, 20 : De Titanibus, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 14/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/892>

Copier

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) ,
Res/4 Ant. 50
Formatin-4
Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination192v°-194r°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Titans](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière
modification le 25/11/2024

Mythologia I

- salix, eius filia est Elara Nympha, lacteus humor in seminibus scilicet, quoniam sine fluuiialibus Nymphis calamus segetum non pollet nasci. Quid Iupiter sit, iam sæpius dictum est. Hanc Nympham Iupiter compressit, quoniam certis temporibus genitalem temperiem atque humorem semina ex aere concipiunt, quæ ad ortum excitantur, quod manifestum est in quibusdam seminibus, quæ non, nisi ad certum tempus, virginitatem seruare possunt; quo spatio transacto vel nascantur necesse est, vel humor ille genitalis, qui semina conseruat, excitatus paulatim exhalat, donec ex anima illa semina relicta penitus putrescant, cum eo tempore prægnans sit semen, ex Ioueque concipiat, sub terram demittitur, ne Iuno asperius in ipsum fruiat: nam vetus frumentum ob aeris iniurias non ita commodum est seminibus. Erumpit postea ex ipsa terra non semen quidem, quod iam putrefactum est, cum intra terram moriatur; sed calamus, qui Tityus est, hic ab ipsa terra educatur, quare vocatus est terræ alumnus. Hic insurgit in cælum, & tanquam in Latonam impetum facturum sagittis Apollinis & Dianæ conficitur ac prostermitur. Nihil hoc aliud significat, quam calamus, ubi ad iustam longitudinem excreuerit, mox solis & lunæ opera ad maturitatem perducitur, ita ut denique à messoribus prosteratur. Nam neque luna sola ad maturitatem perduceret, quia opus est calore: neque id solus sol efficeret, quia solus calor exiccaret, nisi humoris temperamentum adiuuaret. Inde fertur Tityi ita cæli iecur à vulturibus comedi, quoniam inutilia sunt panis conficiendo exteriores frumenti cortices, idque quod est interius totum ad usum panis conferat. Distenditur autem non in nouem, sed in multa terræ iugera, quæ omnia frugibus operiuntur. Hæc igitur fabula totam serendi, metendiue tritici, & panis conficiendi rationem continet, quippe cum ita semper Tityi iecur renascatur, & immortale sit; quod significat annuam agriculturalum diligentiam. At nunc de Titanibus dicamus.

De Titanibus.

Cap. XX.

- 30 **T**itaneæ, qui bellum aduersus Iouem ceperunt, crebrisque fulminibus detrusi sunt ad inferos, Terræ & Cæli filii fuisse dicuntur, ut scriptum est ab Aeschilo in Prometheo his carminibus;
- Ἰταῖοι ἱστὸν τὰ λατὰ θεῶν, αἰετὸν
Τίτῶν, ἑρμῆτι καὶ χθονὶ Τίτῳ.
Titanibus nam consulebam ego optime,
Parere: Cæli terræ & almæ filijs.*
- Quod scripsit etiam Orph in hymnis;
- Τίτῶν γὰρ ἐστὶ καὶ ἑρμῆς ἀδελφὴ Τίτῳ.*
- 40 **T**itaneæ cæli ac terræ clarissima proles.
- Hi Titaneæ bellum aduersus Iouem ea de causa susceperunt, quia, ut dictum est in Ioue, ante Saturnum Ophio & Eurynome filia Occani, qui Titaneæ vocati fuerunt, Diis imperabant. At Saturnus Ophione postea debellato, cum Rheæ palæstra Eurynomen vicisset, illis imperium extorsit. Alii tamen Titanum Saturni fratrem dixerunt, ad quem, cum maior esset natu Saturno, iure hereditario imperium pertinebat: sed tamen matre ac sororibus precantibus impetrauit à fratre Saturnus ut ipse imperaret, qui etiam imperauit Titanibus, ut ait Apollonius lib. 2. Argonaut.

c. 111

Ἰσχυρὸς ἄνδρ' ἔπειτα Τίτανος ἐπὶ οὐρανῷ
Ἰσχυρὸς ἄνδρ' ἔπειτα Τίτανος ἐπὶ οὐρανῷ
 imperio regetur Titanas ut olim
 Hic etiam Philyræ in magno Saturnus Olympo.

Haec tamen lege, ut filios, si qui mares de se nascerentur, occideret: ne ad illos post Saturnum imperium deferretur, sed rediret ad Titanum. cum Iupiter etiam contra foedus educatus fuisset, regnumque paternum occupasset, Titanus ac illius filii arma sumpsere, bellumque Ioui tanquam illegitime, & contra patrum iusurandum imperanti, bellum intulerunt. Verum cum Iupiter fuisset a Themide monitus, ut pelle Amaltheæ capræ pro integritate uteretur, quod illa futura esset iis formidabilis, Titanas bello vicit, quare cum pro euentu bellorum iustæ causæ potentur pugnandi, omnibus gloriosa Iouis victoria credita est. Sed antequam Iupiter bellum aduersus Titanas adoreretur, omnes Deos iurare super ara cogit, quod libi fidem in ferendo auxilio seruarent: quare Ara illa postea fuit inter sydera collocata, ut ait in his Arati interpres de sententia Eratosthenis; *Ἰσχυρὸς ἄνδρ' ἔπειτα Τίτανος ἐπὶ οὐρανῷ* inquit autem Eratosthenes hanc Aram illam esse, super qua primum Dei iurarunt, cum Iupiter bellum aduersus Titanas suscepit, à Cyclopihus extrocta. Dicuntur fuisse inter ceteros Titanes Prometheus, Cæus, Pallas, Anytus, & Centimanus Aegæon, qui Bræus etiam vocabatur; & Gyges, qui fuit Ponti ac terræ filius creditus, quem tamen non aduersus Iouem bellum suscepisse scripsit Ion in Diithyrambis, sed ad custodiam Iouis fuisse à mari à Thetide euocatum. Alii gigantem fuisse, at non Titanem putarunt, qui belli aduersus Iouem particeps fuit, sed postea per id bellum ex Eubœa in Phrygiam fugerit, ubi demum interiit, ut scripsit Tarrheus. Bellum id à Titanibus aduersus Deos gestum scriptum fuerat ab Eumelo antiquo poeta heroicis elegantissimis carminibus. fama est Titanas omnium mortalium primos metendi artem à Cerere fuisse doctos, sicuti scripsit lib. 4. Apollon. in his;

Ἰσχυρὸς ἄνδρ' ἔπειτα Τίτανος ἐπὶ οὐρανῷ
Ἰσχυρὸς ἄνδρ' ἔπειτα Τίτανος ἐπὶ οὐρανῷ

Namq; Ceres quondam terris habitauit in illis,
 Titanas docuit pingues succidere aristas.

Cum hi aduersus Iouem pugnantes vulnerati fuissent, dicuntur ex illorum sanguine, qui in terram defluxit, varia viperarum genera, lxtiferorumque serpentum esse exorta, ut testatur Nicander in Theriacis hoc pacto;

Ἰσχυρὸς ἄνδρ' ἔπειτα Τίτανος ἐπὶ οὐρανῷ
Ἰσχυρὸς ἄνδρ' ἔπειτα Τίτανος ἐπὶ οὐρανῷ

Serpentes, pariterque phalangia noxia, & atrum
 Vipereum genus, & quæ terræ plurima monstra
 Producent, sunt Titanum de sanguine nata.

Postea vero quam Titænes victi fuerunt, Iudi Olympici sunt in honorem Iouis ad perpetuam eius victoriæ memoriam instituti ab Hercule Idæo; in quibus præter ceteros Apollo Mercurium cursu luperauit, ac Mars vicit pugillatu: atque inde seruatum fuit ut tiliarum moduli salientibus quinque ortionibus accineretur, quod genus id carminis sacratum esset Apollini, qui primus Olympicas palmas tulisset. Hæc pauca occurrebant, quæ de Titanibus

Ccc tanibus

tanibus in presenti cōmemorarem . at nunc veritatē ex his eliciamus . Paus-
in Corinthiacis Titanum astronomiæ peritum fuisse scribit , quare frater So-
lis dictus fuit , quod in observandis anni temporibus , negotiorumque omniū
opportunitatibus fuit diligentissimus . Primus enim ex annuo solis cursu
cognovit quibus temporibus quæ stirpes , aut quæ semina terræ sint commit-
tenda : quos fructus sol facile auget ac concoqueret . Hanc rerum & astro-
nomiarum & agendorum negotiorum rationem , cognitionemq; cum mor-
talibus perhumaniter impartivisset , dictus est & ipse , & eius filii cælum asse-
ctasse , Iovemque de regno delicere voluisse , idque sibi & suis filiis subisce-
re . At Jupiter fulmen accepisse dictus est , & in illos contorsisse . quid aliud
vero sunt fulmina , quàm immisus à diuina bonitate ardentissimus ignis siue
scientiæ rerum cœlestium desiderium , cum cœlestia scire cupientes diui-
na bonitas ad se rapiat : neque enim sine ope diuina , vel sine vi syderum ad
cœlestium cognitionem accendimur aut peruenimus . nisi siquidem vis ignea
sanguinis lis , qui ad harum rerum cognitionem se erigunt : quippe cū Mus-
as animas sphaerarum cœlestiū arbitrentur , vt significauit Virg. lib. 1. Georg.

10

Me vero primum dulces ante omnia Musæ,
Quarum sacra Isgro ingenti percussus amore
Accipiant : cœliq; vias , & sidera monstrent.

20

At quibus frigidioris sanguinis natura exiterit , illi ad voluptates potius
incitati sunt & propensi , quam ad vllas disciplinas , quod paulopost inuuit
idem poeta in his :

Sin has ne possim naturæ accedere partes ,
Frigidus obliteret circum præcordia sanguis ;
Rura mihi , & rigui placeant in vallibus amnes .

Hunc sanguinis calorem , totiusque corporis temperamentum tanquam sti-
mulum habemus ad res singulas , contra quem siquid conamur , vel frustra ,
vel non sine summa difficultate nitimur . alii Saturnum esse Titanum credi-
diderunt , siue tempus , vt scripsit Orpheus in hymno in Sat.

30

Ποικίλον ἄνδρα , πολὺν ἰσχυρὸν , ἀνδρὶν ἄριστον
Consilio pollens , pure , ac fortissime Titan .

Nam cum omnia ex tempore nasci videantur , tanquam mortalem faculta-
tem superatura , tum hæc cœli calore paulatim victa intercident , ceduntq;
diuinis illis sempiternis corporibus , quibus velle repugnare , seque aquare
videbantur . Decidunt igitur res humanæ istæ fulmine , quæ vt generatio-
nis ita corruptionis artifex est calor : quare per hanc fabulam significarunt
antiqui res humanas , quæ temporibus quibusq; nascerentur , ac tempus ip-
sum , quasi illarum fratrem diuinis corporibus cedere : quorum caloris vicif-
situdine omnia ad interitum & ad ortum properarent ; quippe quæ vbi ob
imbecillitatem tandem ignem exhalarint , in cætera elementa , ex quibus
composita fuerant , soluantur . Has igitur res humanas quidam Titanes , di-
uinas vero virtutes , Iovem , & Herculem , & variis Deorum nominibus ap-
pellarunt . cum vero tempus è cœlo natum sit , & ex annuo solis cursu , resq;
in eo agantur & per id nascantur , quæ generationi sunt subiectæ , idcirco Ti-
tanas esse apud inferos , & eosdem patres hominum ac Deorum dixerunt , vt
testatur Homerus in hymno in Apollinem ;

40

Ἰσχυρὸν ἄνδρα , πολὺν ἰσχυρὸν , ἀνδρὶν ἄριστον
Τετάρτην δὲ , τὴν Νέαν ἔχον πατρίαν , ἀνδρὶν ἄριστον
ἑτάροισιν

ἄλγεα δ' ἄπ' αἰθέρος, οὐδ' ἔσ' ἀπ' οὐραίου, δύνει.
 Audi nunc Tellus, & quod tegis omnia Cælum,
 Titanesque Dei colitis tellure sub alta
 Tartara qui tenebrosa; viri sunt vnde, Deiſque.

Atque Orpheus in hymno in Titanes illos omnium animalium fontem ap-
 pellat, quæ ubique habitant, ut est in his;

*τῶν τε γὰρ πάντων ἐστὶν ὁ πηγὴν ἀπ' αὐτῶν τίανων.
 ἀπ' αὐτῶν γὰρ πάντων ἀνθρώπων, καὶ ἀπ' αὐτῶν
 δύνει τὰ πρὸς οὐρανὸν καὶ τὰ πρὸς γῆναι δύνει τὰς.
 ἀπ' αὐτῶν, καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς ἀνθρώποις καὶ
 ἀνέμοις, καὶ ὕδατι, καὶ τῶν ἄλλων τὰς ἐκείνων.
 ἢ δὲ αὐτῶν γὰρ πάντα τὰς ἐκείνων τὰς ἀπ' αὐτῶν.*

10

Titanes Cæli ac Terræ clarissima proles.
 Noſtrorum proavi patrum: tellure sub alta
 Tartara qui colitis nigrantia. fons, & origo
 Cunftorum paniter mortalibus optima rebus,
 Quæ mare, quæ terras habitant, quæq; ætheris oras.
 Nanque viger per vos apte natura animantium.

Alii Titanem ſolem eſſe crediderunt, cuius vxor eſſet terra; quoniam ex his
 omnia euidentius naſcantur. Quidam elementorum mutationes per hanc
 fabulam explicalle antiquos crediderunt, ac Titanes vocarunt illa elemen-
 ta, quæ terreſtre quiddam & craſſum intra ſe continerent; quæ vi corporum
 ſuperiorum inferius aſſidue detrudantur. Nam vapores ſemper ſurſum vi
 ſolis attrahuntur, qui ubi ad ſuperiora peruenerint, virtute diuinorum cor-
 porum vel ſoluuntur in puriſſima elementa, vel repelluntur inferius, quæ
 dimicatio eſt ſempiterna, hanc vero per fabulam Titanum antiqui ſapientes
 illa ipſa ſignificabant. atque hæc ad phyſicam rationem. Quod vero nemo
 impune aduerſus Deorum religionem ſic temerarius, iam ſapius explica-
 tum eſt, quare ethicam explicationem in hac fabula nō inueſtigabo. at nunc
 dicatur de Gigantibus.

30

De Gigantibus.

Cap. XXI.

Dicuntur Gigantes à Terra, Cæliſque ſanguine nati fuiſſe, quo tempore
 Saturnus pudenda patris abſcidit, ut ait Heſio. in Theog. his verſibus;

*ἄλγεα γὰρ ἡδὲ καὶ τῶν ἐκείνων ἀπ' αὐτῶν ἀνέμους,
 οὐδὲν δὲ γὰρ, καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν ἀνέμους
 τῶν τε γὰρ πάντων ἀνθρώπων, καὶ ἀπ' αὐτῶν
 δύνει τὰς ἐκείνων τὰς ἀπ' αὐτῶν.*

Sanguinæ quotquot guttæ ecidere, recepit
 Terra omnes: eadem rursus voluentibus annis
 Horrendas peperit Furias, magnasque Gigantes.

40

Et Orpheus lib. 8. ſacri ſermonis;

*ὅτι καὶ αὐτῶν γὰρ τῶν ἀνθρώπων ἀπ' αὐτῶν ἀνέμους,
 οὐδὲν δὲ γὰρ, καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν ἀνέμους.*

Hos ideo ſuperi cunſti dixere Gigantes,
 E Terra quod ſunt nati, & de ſanguine Cæli.

Hanc eandem opinionem habuit etiā Acuſilaus, ut teſtatur Apollonii enar-
 rator. nam paulo ſuperius oſtendit Heſiodus ſaturnum in inſidiis colloca-

Ccc 2 tum